

25.85x31.59	1/3	עמוד 1	המגזין	מעריב	10/09/2026	99005757-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

היסטוריה של שנה טובה :

יום חמישי | כ"ח באלול תשפ"ו | 10.9.2026

המגזין

מעריב

צילומים: חברת פלטון, הארכיון הציוני המרכזי בהסתדרות הציונית העולמית, ארכיון בית לוחמי הגטאות

שנה וברכותיה

מחלוצי היישוב ועד הרצל, מנופי הארץ ועד תקיעת שופר בכותל: רגע לפני ראש השנה, מסע בין גלויות שנה טובה היסטוריות

25.85x31.55	2/3	עמוד 4	המגזין	מערב -	10/09/2026	99005756-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

היסטוריה של שנה טובה :

היסטוריה של שנה טובה

היה היו כאן גלויות וכרטיסי ברכה לשנה החדשה, שנשלחו גם מעבר לים, והציגו את נופי הארץ וחלוציה, את ההורה מסביב למדורה ואת הכותל – וגם געגוע, דאגה ואהבה לקרובים שנמצאים במקומות רחוקים. רגע לפני ראש השנה, מסע בין "שנות טובות"

אילנה שטוטלנד

דרון ובניו "בשם ציונים רבים", על גבי כרטיס הכניסה לקונגרס הציוני הראשון. שברון משבח בברכה את הרצל ואת פועלו: "בדרך אשר החל ללכת ילך, יאמצהו ד' ויכוננהו". יש גם כרטיס ברכת שנה טובה אל בנימין זאב הרצל שנשלח ב־1903 מבני משפחת ולאט־שינקא. בחזית הברכה תמונות של צירי הקר־נגרס הציוני הראשון. ויש גם ברכת שנה טובה מתקפלת שנשלחה אל דוד וולפסון מהפרד־ציה הציונית בדרום אפריקה בראשית המאה ה־20. רואים בה את דמותו של הרצל לצד איור של אנשים ההולכים לכיוון השמש הזור־רחת שעליה כתוב "ציון".

"מה שמאפיין את כרטיסי הברכה האלה הם המוטיבים הציוניים המופיעים בהם", מסביר פורטוגו. "לדוגמה, קולאז' תמונות של מש־תתפי הקונגרס הציוני הראשון כבול ב־1897 שבמרכזו תמונה של הרצל. בברכות יש גם אלמנטים כמו מגן דוד והכותל".

נו, ממרחק של עשרות שנים, עולם שלם של רגשות", מציינת ענת ברטמן־אלהלל, מנה־לת ארכיון בית לוחמי הגטאות. "בין המילים והאיורים אפשר למצוא געגוע למשפחה ול־בית, תקווה לשנה טובה יותר, אהבה ודאגה ל־קרים שנותרו רחוקים, ולעיתים גם ניסיון ל־ש־מור על שגרה ועל אופטימיות בתוך מציאות שהלכה ונעשתה קשה ומאיימת".

"בארכיונים של אישים שונים שהיו פעי־לים במפעל הציוני בארץ ובחו"ל, ובאר־כיונים של המוסדות הלאומיים ונציגויותיהם בארץ וברחבי העולם ניתן למצוא כרטיסי ברכה שנשלחו אל אותם אנשים, או שהופקו על ידי המוסדות", מספר ד"ר עדי פורטוגו, מנהל הארכיון הציוני המרכזי בהסתדרות הציונית העולמית, שבו חומרים מסוף המאה ה־19, מתקופת מבשרי הציונות, ועד היום. יש שם, למשל, ברכת שנה טובה שנשל־חה לתיאודור הרצל ב־1897 מאת יצחק שבי

רר את הניצוץ הציוני", אומרת דורפצאון־תמרי. "בהתחלה הגלויות והברכות יוצרו רק בשיטת הדפסה בסיסית בגווני חום־אדמדם. לאחר מכן התחילו לצבוע אותן ידנית, ועם הקמת בית הדפוס התחילו להדפיס בצבעים. העניין העיקרי בכרטיסי הברכה היה המסר של הארץ שנבנית: שמחה, התפתחות, הת־חדשות ובנייה. רואים בהן למשל זוג רוקר־הורה, חבר'ה רוקדים מסביב למדורה, חלוצה בשדה שיבולים, יישובים מוקמים, חומה ומ־גדל, החיים במעברה – כל אלה עם הכיתוב 'לשנה טובה'".

גלויות מיוחדות לשנה החדשה שמורות גם בארכיון בית לוחמי הגטאות. אפשר לראות שם בין השאר ברכות שנשלחו מתל אביב ומ־חיפה בשנים 1927 ו־1929 למשפחה ולחברים בחוץ לארץ, כשעליהן תמונות השולחים. "הג־לויות האלה הן יותר מברכות חג רגילות. הן פיסות חיים קטנות שמצליחות להעביר אלי־

סבא צילם את הארץ המתפתחת. הוא היה נוסע לאורכה ולרוחבה, מצלם את החלוצים, את השרות הנחרשים, את נופי הארץ המובט־חת והיפה", מספרת נעמה דורפ־צאון־תמרי. "הצילומים הפכו לג־לויות, וסבתא הייתה מוכרת אותן ברחוב. בשנות ה־30 המאוחרות הם החלו להוסיף לג־לויות האלה איחולים לקראת החגים והשנה החדשה".

טובה ויהודה דורפצאון ז"ל, שעלו מפרנ־קפורט שבגרמניה, הקימו בשנת 1934 בש־כונת מונטיפיורי בתל אביב את "פלפוט" (קיצור של "פלסטיין פוטו"), עסק לייצור ולהפצה של גלויות וכרטיסי ברכה. בארכיון החברה שמורים כרטיסי ברכה רבים שמצי־גים את נופי ארץ ישראל ואת המתרחש בה. "אנשים שהגיעו ארצה רצו לשתף את המשי־פחות שלהם בגולה במה שקורה כאן, לער־

ברכת לשנה טובה שנשלחה מתל אביב לפולין על ידי טוביה ופנינה פכטר באוקטובר 1929

השבועת הנשיא ויצמן, 1948

ילד יהודי באמסטרדם המשוחררת, האוחז בידיו שלט ברכה לשנה החדשה

25.75x31.59	3/3	5 עמוד	המגזין	מעריב	10/09/2026	99005762-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

היסטוריה של שנה טובה :

ברכת שנה טובה שנשלחה לתיאודור הרצל מיצחק שבדרון ובניו ב'1897

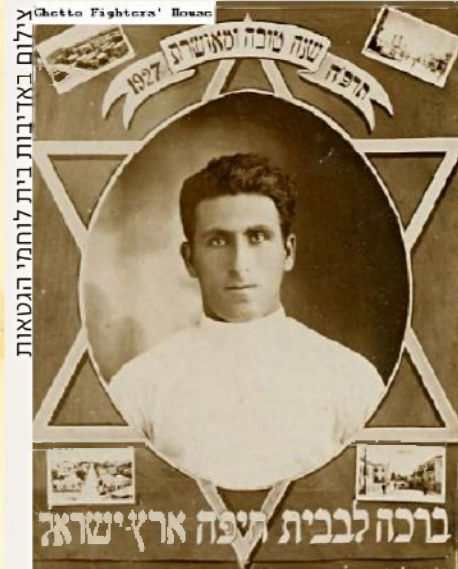
ברכת שנה טובה מתקפלת שנשלחה אל דוד וולפסון מהפדרציה הציונית בדרום אפריקה

הורה במחול הסעירו

ברכת שנה טובה שנשלחה לבנימין זאב הרצל מבני משפחת זלאטשניקא ב'1903

ברכת שנה טובה שנשלחה מחיפה על ידי ישראל חנרין למרדכי מוטל חייקין, יושב ראש תנועת הנוער בדאוגאופילס, ב'1927

בהנוף הדגל בהינשא הנס

חלוצה בשדה שיבולים, שנות ה'40

הקמה של יישובי חומה ומגדל